

що надійдуть до бібліотек, у районі обслуговування яких компактно проживають білоруси, болгари, німці, чехи, угорці, поляки.

Але не всі необхідні дитячі видання потрапляють до фондів бібліотек. І однією з причин цього є брак вичерпної та оперативної інформації на державному рівні про вихід друкованої продукції. Тому Державна бібліотека України для дітей, орієнтуючись на надходження до її фондів обов'язкових вітчизняних примірників творів друку, готує щомісячні інформаційні списки для рубрики «Україна видає» в газеті «Книжкова тека», щоквартально надсилає до обласних бібліотек списки дитячих видань, які можна придбати у видавництвах Києва. Інформують про дитячі видання й щоквартальні списки «Українська дитяча література» та «На допомогу розширенню знань учнів 1-9 класів з предметів шкільної програми».

Мета нашої бібліотеки - з максимальною повнотою зібрати національну друковану продукцію для дітей. Це забезпечується, насамперед, отриманням обов'язкових примірників творів друку. Зважаючи на те, що їх надсилають не всі поліграфічні підприємства, особливо ті, що знаходяться поза Києвом, наша установа запропонувала обласним бібліотекам укласти угоди про книгообмін, що дасть змогу уникнути прогалин у фондах обов'язкових примірників регіональних видань, а також розширити межі інформаційних списків.

Що ж хотілося б побачити на книжкових полицях найближчим часом?

Читацькі потреби й запити сьогоденних дітей значно подорослішали. Дитячим бібліотекам нині конче

необхідні тематичні та універсальні довідково-енциклопедичні, науково-пізнавальні видання з географії, техніки, мистецтва для дітей різного віку, насамперед, для молодшого та середнього шкільного. На жаль, не створено національну дитячу енциклопедію, а деякі видавництва, які розпочинали діяльність з випуску україномовної книги, перейшли на прибутковішу продукцію.

Безперечно, українська книга і дитяча передусім потребує державної підтримки. І саме Державна програма книговидавництва, концепцію якої вже розроблено, покликана стати на захист національної книги.

Наша бібліотека могла б стати координаційним центром, який об'єднав би зусилля видавців, зацікавлених у виданні дитячої книги. Ми можемо взятися за формування репертуару видань на основі вивчення читацьких інтересів та запитів з рекламування видань та визначення тиражів, необхідних для бібліотек.

Уже зібрано пропозиції дитячих бібліотек щодо включення видань до Української бібліотечної серії на 1996 р. та складання перспективного плану на 1997-2000 рр. Підготовлено зведений список видань, які будуть запропоновані видавництвам.

Повноцінне молоде покоління неможливо виховати без джерела пізнання - книги, отже, треба віднайти кошти для того, щоб в Українській бібліотечній серії випускалися не одиниці, як тепер, а десятки найкращих дитячих видань, і щоб доходили вони до кожного юного читача.

ЗНАХІДКИ БІБЛІОФІЛА

Михайло Грузов, Микола Шудря

КОНВОЛЮТ ... З АВТОГРАФОМ

Чого не переходить через руки книголюбів! В мотлосі старих бібліотек він може знайти ту перлину, якої досі йому бракувало. Але передовсім треба мати гострий зір, палке серце й розважливий розум, щоб не «видати» себе, не сполохати продавця, не відкрити відразу чужі очі на свою знахідку.

Скажімо, серед видавничої потерті тобі потрапила ціла підшивка (конволют) витинок з періодики, окремих відбитків та метеликів минулого століття. Не квапся. Перегорни сторінку за сторінкою, оглянь усі написи й підкреслення, тільки тоді недбало поклади книжку на стіл. «Трухлява давнина» - єдина тій добірці оцінка. І не дай, Боже, признатися, що ти побачив власноручні помітки професора Володимира Антоновича, що ця «Суміш №2» з його зібрання, та ще й засвідчена автографом, - ні-ні, про це ані пари з уст.

Гра в мовчанку - це перша прикмета незвичайної коштовності антикваріату. Удавана зневага до раритету - можна сказати, найвища йому похвала ... А вже по

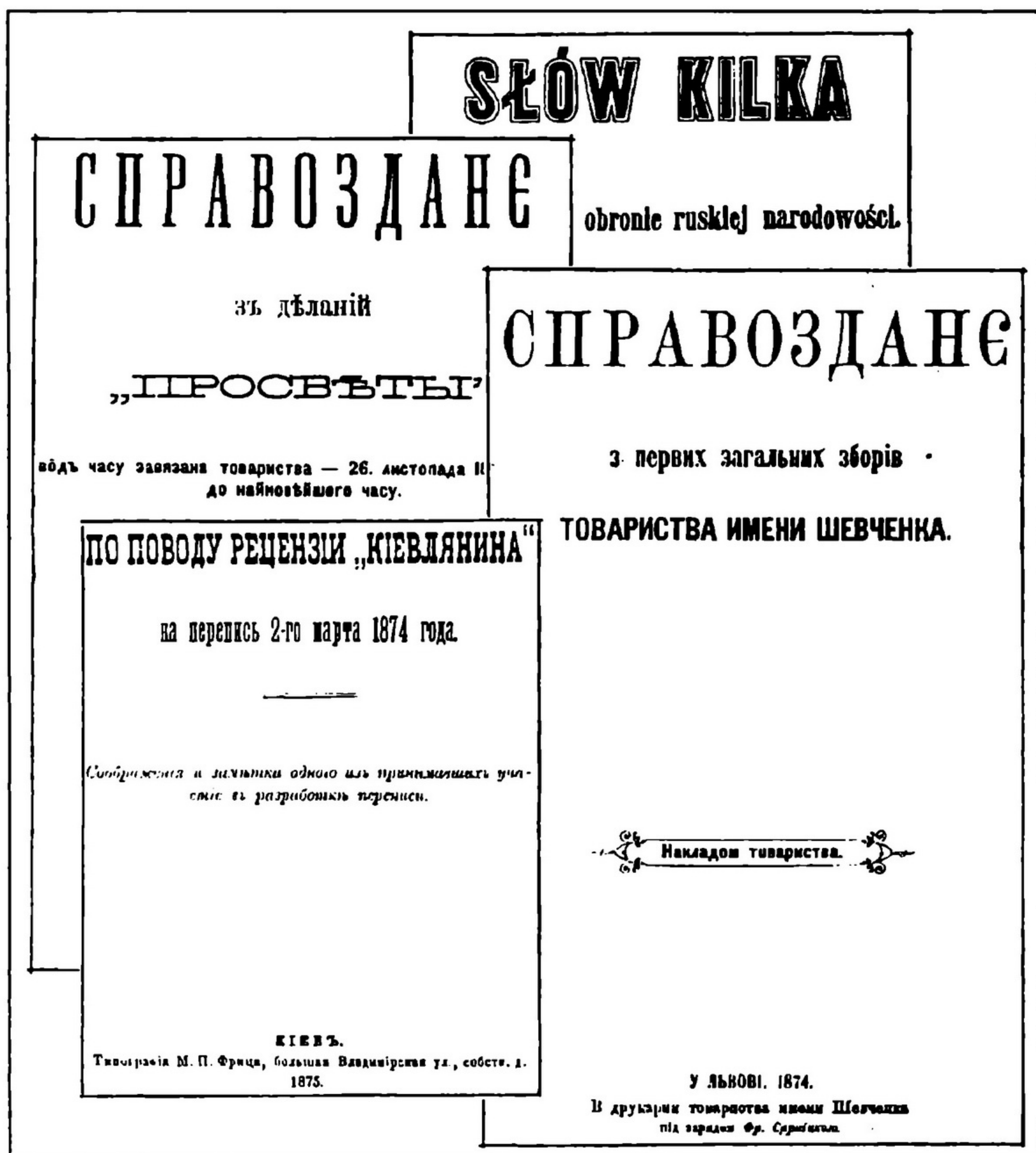
тому чого б і не поторгуватися. «Красна ціна тут, - це голос на публіку, - дванадцять п'ятдесят» (така найбільша вартість у колишньому СРСР виставлялася на українську!).

Майже за копійки бібліофіли брали без черги будь-які дореволюційні книгодруки, а то й прижиттєві видання української класики.

А цей конволют В.Б.Антоновича дістався, за ... Але хіба в цьому річ?

До спільної справи потрапили політичні програми, матеріали різних громадських установ та публіцистичні праці. Найдавніша дата «метелика» - липень 1848 р., а найближчий до сьогоденних днів друкований документ позначений 1877 р.: від європейської революції до післяреформової доби в Росії - українською, російською, польською, німецькою і французькою мовами. Ці дати підказують і можливий час створення конволюту: кінець 70-х - початок 80-х років XIX ст.

Тут, у загальній палітурці, підшито справоздання з перших років діяльності «Просвіти» (Львів, 1876), Т-ва ім. Шевченка (1874) й Кам'янець-Подільського Братства (1875), а також звіт комісії Російського пароп-

лавства та торгівлі й Одеських залізниць (1877) і доповідь про подорож чорноморським узбережжям (улітку 1876 р.).

Власника конволюту цікавила наукова хроніка життя університету та друковані рецензії на дисертації молодих науковців, що згодом стали відомими вченими.

У підшивці знаходимо два видання, пов'язані з визначними подіями в історії Західної України: німецькою мовою - «Відозва Головної Руської Ради до руського народу Галичини» (1848) та «Протест руської народності проти Люблінської унії» (1869). «Галицьку» тему порушує в своєму відкритому листі крилошанину Малиновському - «Лист без конверти» (1871) віденський студент Іван Пулюй, що в майбутньому стане одним з найвидатніших учених. На захист української справи опублікував польською мовою своє «Слово на захист руської народності» Антоній Петрушевич (1848). Серед публіцистики особливо цікаві заперечення Н.З-ра (напевне, Миколи Зібера) з приводу рецензії «Киевлянина» (1875) і «Тлумачення таблиць про мешканців м. Києва за переписом 2 березня 1874 р.» (це окрема відбитка статті П.Чубинського та І.Новицького з другого тому «Записок Юго-Западного отдела Русского

Географического О-ва»). В цьому ж розділі міститься й відкритий лист А.С.Гациського з Нижнього Новгорода «Смерть провінції чи ні?», надісланий Д.Мордовцеву (1876).

Дві німецькі брошури мають однаковий заголовок - «Політичний катехізис», і в них з'ясовуються проблеми державного ладу, народознавства, освіти, судочинства та свободи друку. Крім того, прилучено сюди й два політичні памфлети французькою мовою: Пилипа Бібулі «Чи, бува, не вчорашні протестанти?» (Париж) та «Чотири злодії з поважної потлочі 1861 ... » (Лондон). Висвітлення київського побуту стосуються нотатки А.Вороніна «Місцеві питання» (1863).

Цей різнобій і розмаїття тем, авторів і навіть мов та країн не розпорошує, а лише поглиблює наукові інтереси Володимира Антоновича. Вченого захоплюють і політичні події в Україні, й ті, що хвилювали Західну Європу. Перед нами - постать визначного історика великого наукового засягу, якого бентежили турботи свого народу й тривоги цілого світу. Він не тільки збагатив себе новими знаннями, а й залишив нам, його нащадкам, першоджерельний, незамулений матеріал, що зберігався у його книгозбірні.